

**NOVÝ NÁLEZ KUTILKY
SCELIPHRON CAEMENTARIUM (DRURY, 1773)
(HYMENOPTERA: SPHECIDAE) V ČESKÉ REPUBLICE**

**NEW RECORD OF *SCELIPHRON CAEMENTARIUM*
(DRURY, 1773) (HYMENOPTERA: SPHECIDAE)
IN THE CZECH REPUBLIC**

Tomáš P o p e l k a

Třída Edvarda Beneše 1562, 500 12 Hradec Králové; popelka.tomas@seznam.cz

Abstract: This paper presents a record of *Sceliphron caementarium* (Drury, 1773) in the Czech Republic after more than 70 years. The species is originally known from Northern and Central America and was many years ago introduced to Southern and Central Europe. While the first record from the Czech Republic is strange and old, here published finding is the first relevant record of the occurrence of this species in the Czech Republic.

Key words: Hymenoptera, *Sceliphron caementarium*, Czech Republic, Znojmo region.

Kutilka *Sceliphron caementarium* (Drury, 1770) je původem ze Severní a Střední Ameriky, odkud byla postupně zavlečena do Austrálie, východní Asie, Tichomoří a jižní Evropy (poprvé zjištěna v průběhu 2. světové války na Madeiře, zanedlouho v jižní Francii) a v posledních letech se šíří na sever. V roce 2002 byla zjištěna v Rakousku (Rabenstein), z území ČR byla hlášena z jediného nálezu z roku 1942, pravděpodobně po náhodném zavlečení dopravou. V roce 2008 byla však nalezena dvakrát na jižním Slovensku (MACEK et al. 2010).

Sceliphron caementarium je samotářský druh, který buduje hliněná hnízda na vhodných krytých místech. Hnízdo se skládá z řady komůrek válcovitého tvaru a může dosáhnout velikost lidské pěsti. Samice loví a paralyzuje pavouky, na které v každé komůrce klade po jednom vajíčku a poté komůrky uzavře (MILNE et al. 1980).

NÁLEZOVÁ DATA

Sceliphron caementarium (Drury, 1773)

Czech Republic:

Bohemia centr., Čelákovice (5954), 6. 1942, 1 ♀, J. Pospíšil lgt., J. Macek det., coll. National Museum Prague, P. Bogusch revid. (BOGUSCH & MACEK, 2005).

Moravia mer., Chvalovice (7262), GPS: 48°47'21,921"N; 16°3'32,438"E; 13. 7. 2012, 1 ♀ (obr. 1), T. Popelka lgt., det. et coll., P. Bogusch revid.

Obr. 1. *Sceliphron caementarium*, CZ, Chvalovice (foto autor).
Fig. 1. *Sceliphron caementarium*, CZ, Chvalovice (photo author).

Nález učinil autor v dopoledních hodinách v oblasti vinných sklepů západně od obce Chvalovice na břehu potoka Daníž (obr. 2). Počasí toho dne bylo na červenec chladné a vlhké, ranní teploty se pohybovaly kolem 10° C, odpolední maximální teploty pouze kolem 15° C a vyskytoval se občasný déšť. Nalezený exemplář seděl neaktivní na okoličnaté rostlině.

Vzhledem k nedalekému hraničnímu přechodu Hatě – Kleinhaugsdorf, intenzivní mezinárodní přepravě a častému víkendovému stání kamiónů na parkovišti přímo ve Chvalovicích nelze vyloučit zavlečení zjištěného exempláře dopravou z Rakouska.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Janě Netíkové (Hradec Králové) za kontrolu anglického textu, Petru Boguschovi (Univerzita Hradec Králové) za kontrolu determinace a Jiřimu Krátkému (Hradec Králové) za podnětné připomínky k textu.

Obr. 2. Místo nálezu kutilky *Sceliphron caementarium*, Chvalovice (foto autor, 2014).
Fig. 2. Locality of the finding of *Sceliphron caementarium*, Chvalovice (photo author, 2014).

LITERATURA

- BOGUSCH P. & MACEK J. (2005): *Sceliphron caementarium* (DRURY 1773) in the Czech Republic in 1942 – first record from Europe? – *Linzer Biologische Beiträge*, 37(2): 1071–1075.
- MACEK J., STRAKA J., BOGUSCH P., DVOŘÁK L., BEZDĚČKA P. & TYRNER P. (2010): *Blanokřídli České republiky I.* – Academia, Praha.
- MILNE L. & MILNE M. (1980): *Field Guide to Insects & Spiders.* – Alfred A Knopf, New York (reprint 2003).